

Woord vooraf

Beste lezers,

OP 11 oktober laatstleden kwam (eindelijk) het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming tot stand. Dit gebeurde na 16 maanden van onderhandelingen.

Dit akkoord is van essentieel belang en wel in twee opzichten. Het maakt een einde aan een institutionele crisis van bijna 500 dagen en het gaat over tot een grondige hervorming van het staatsbestel.

Het loont dan ook de moeite om hierbij even stil te staan in de kolommen van ons Tijdschrift.

Eerst en vooral dient herinnerd aan de rol die de sociale gesprekspartners willen vervullen in het proces dat van start gaat.

Reeds in een initiatiefadvies van 15 september wees de Raad op het onontbeerlijk behoud van het sociaal overleg en van de coördinatie tussen de gefedereerde entiteiten.

Zo wees de Raad erop dat "welke de overgedragen materies ook mogen zijn, deze overdrachten moeten geschieden met eerbied voor het paritair overleg en het paritair beheer..."

Hij uitte tevens de wens dat de sociale gesprekspartners vertegenwoordigd in de Raad door de respectievelijke regeringen zouden worden betrokken bij de voorbereiding en omkadering van de toekomstige overdrachten van bevoegdheden. In dit verband drong de Raad er trouwens op aan dat de verdeling en integratie van deze overgedragen bevoegdheden zou geschieden met oog voor de vereiste coördinatie tussen de verschillende betrokken entiteiten.

Immers, het gaat hier over een uitgebreid proces waarop men zich zo vroeg mogelijk, zo goed mogelijk en met coherentie moet voorbereiden.

De Economische en Sociale Raad heeft in de zesde editie van zijn Tijdschrift eveneens plaats voorbehouden aan een ervaren en deskundig waarnemer van het politieke leven, de heer Pascal Delwit, voor een algemene voorstelling van de evolutie van het institutioneel landschap van België.

Ik wens u alvast een aangename lectuur, prettige eindejaarsfeesten en maak een afspraak voor het volgende trimester.

Joëlle Delfosse – Directrice

In de kijker

De Debatten van de Raad

Voorbije Debatten :

27 september 2011 : Mijnheer Patrick Bontinck, Afgevaardigd bestuurder en Directeur-generaal van VISITBRUSSELS, « *Hoe kan men de werkgelegenheid bevorderen in de bloeiende toeristische sector van Brussel ?* »

22 november 2011 : Mevrouw Marianne Thys, verantwoordelijke van de Cel Goederentransport bij de Directie Strategie van Brussel Mobiliteit en Mijnheer Alfons Moens, wnd. Directeur-generaal van de Haven van Brussel, « *Goederentransport te Brussel : algemene strategie en belang van de waterweg* »

8 december 2011 : Mijnheer Jacques Evrard, Directeur van Brussel Invest & Export, « *Ook de bedrijven zijn van belang voor de internationale rol van Brussel : wat gebeurt er op het terrein ?* »

Toekomstige Debatten :

26 januari 2012 : Mevrouw Perrine Humblet, Doctor in de Openbare gezondheidswetenschappen en docente aan de Ecole de Santé Publique van de ULB, en Mijnheer Stéphane Aunjean, verantwoordelijke van het Observatoire de l'enfant, « *In de kleuterschool zoals in de crèche ? Toegangsbeperkingen als gevolg van de bevolkinggroei* »

23 februari 2012 : Mevrouw Magali Verdonck, Hoogleraar aan de Facultés Universitaires Saint-Louis (FUSL), « *Verkwistende Brusselse gemeenten ? Vergelijkende analyse van de begrotingen van de belangrijkste stadsgemeenten van België* »

Handelingen van het Colloquium van 15 juni 2011

Op 15 juni 2011 organiseerde de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een colloquium rond De sociaaleconomische uitdagingen van het « demografisch » Gewestelijk Bestemmingsplan.

Tijdens deze dag hebben sprekers uit de academische, politieke en openbare kringen erop gewezen dat het belangrijk is om een optimaal gebruik te maken van de ruimten die nog op het Brussels grondgebied beschikbaar zijn, in een context van bevolkingstoename, en hebben ze ieder op hun beurt de functies benadrukt die volgens hen in het nieuw « demografisch » GBP zullen moeten worden opgenomen.

De uiteenzettingen van de sprekers waren al beschikbaar op onze website : www.esr.irisnet.be.

Vandaag zijn de handelingen van dit colloquium gedrukt en kan een elektronische versie worden gedownload vanaf onze website, in de rubriek Publicaties. Het gaat om een referentiedocument voor al wie belangstelling voor deze kwesties vertoont.

INHOUDSOPGAVE

1 Woord vooraf In de kijker

- De Debatten van de Raad
- Handelingen van het Colloquium van 15 juni 2011

2-6 Dossier

- De evolutie van het institutioneel kader in België door **Pascal Delwit**

7-8 Het sociaal overleg

- Het EESC: een brug tussen Europa en het maatschappelijk middenveld

8 De adviezen van de Raad

- Uitgebracht tussen 20 mei 2011 en 15 september 2011

9 De Debatten van de Raad

- Het taalbad in de Franse Gemeenschap. Evaluatie van de talenkennis die de leerlingen in het basisonderwijs verwerven met **Philippe Mousty**

10 Nieuws in het kort

- Concrete uitwerking van het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei (PDSP/New Deal)
- Samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) omtrent het gekruist beleid « tewerkstelling-opleiding »
- Kijk op de validatie van de competenties

De evolutie van het kader in België

Pascal DELWIT, Centre d'étude de la vie politique de l'Université libre de Bruxelles (ULB)

Van 1830 tot 1970 heeft de institutionele architectuur van België maar weinig evoluties ondergaan. Drie instellingen verdeelden de bevoegdheden van de openbare macht onder elkaar : de nationale Staat, de gemeenten en de provincies ter ondersteuning.

De eerste grote Staatshervorming in 1970 voert twee belangrijke vernieuwingen in : enerzijds worden er nieuwe instellingen gecreëerd - destijds de Cultuurraden en de Gewesten ; anderzijds wordt het Belgisch institutioneel kader voortdurend herzien. Begin 2012 tekent zich immers de zesde grote Staatshervorming af ; zes grondige hervormingen in nauwelijks 42 jaar tijd !

Hoe moet men in de eerste plaats het ontstaan van twee soorten entiteiten begrijpen, die in de toekomst gefederaliseerde entiteiten moeten worden ?

Aan de grondslag liggen twee grote sociale eisenbundels. Historisch gezien zijn de eisen van de verschillende bestanddelen van de Vlaamse

beweging zowel cultuur- als taalgebonden ; en dan vooral gedurende zeer lange tijd de erkenning van het Nederlands. De Nederlandstalige vleugels van de partijen, de culturele stichtingen – Davidsfonds, Willemsfonds, ... – en de organisaties die de Vlaamse eisen ondersteunen, hebben zich op deze problematiek toegespitst. Eind XIX^{de} eeuw en in de XX^{ste} eeuw werden enkele resultaten behaald, die op deze benadering berustten : taalwetten van 1932-1933, taalwetten van 1962-1963, vernederlandsing van het hele onderwijs in Vlaanderen, van het basisonderwijs tot de Universiteit... Naar deze maatstaf eisen de Vlaamse partijen oorspronkelijk een op de « culturele werkelijkheid » gebaseerde decentralisatie. Maar sommigen gaan nog verder en voegen beetje bij beetje sociaaleconomische dimensies aan hun beschouwingen en ideeën toe. Zo staat de Volksunie vanaf haar ontstaan de instelling van een federale Staat met twee bestanddelen voor, met Brussel-Hoofdstad als een federaal district : « Wij zijn ervan overtuigd dat het federalisme noodzakelijk is om in Vlaanderen de noodzakelijke initiatieven op het sociaaleconomisch vlak te nemen en om het gepaste beleid te kunnen voeren om de problemen op te lossen die eigen zijn aan de Vlaamse Gewesten en om aldus binnen een redelijke termijn de onbetwistbare economische en sociale achterstand in te halen »⁽¹⁾.

Aan Franstalige, en in het bijzonder aan Waalse kant wordt de reflectie en het engagement toegespitst op een andere problematiek die zich tussen de jaren 1950 en 1960 in sterke mate aftekent : het streven naar economische hefboomen om de Waalse industriële reconversie door te voeren in het kader van het verdwijnen van de mijnwinning en van het verval van de staal- en metaalindustrie.

⁽¹⁾ Maurice-Pierre Herremans, « La Volksunie (i) », Courrier hebdomadaire du CRISP, 4 mei 1962, 148, blz. 19.

Uitslag van de parlementsverkiezingen van 1968

Politieke partijen	Aantal stemmen	Percentage stemmen	Aantal zetels	Percentage zetels
CVP	1.037.309	20,03	50	23,58
PSB-BSP	1.449.172	27,99	59	27,83
PLP-PVV	1.080.894	20,87	47	22,17
PCB-KPB	170.625	3,30	5	2,36
PSC	606.283	11,71	19	8,96
RW	175.181	3,38	5	2,36
PWT	3.474	0,07		
VU	506.697	9,79	20	9,43
FDF	130.271	2,52	7	3,30
Overige	17.861	0,34	0	0,00

De winterbeweging van 1960-1961 illustreert deze kentering. Voor een deel van de vakbondskaders van de FGTB komt het er voortaan op aan om zich te verweren tegen de Vlaamse greep op de oriëntatie van de Belgische economie, en om het eigen lot in handen te houden. Zinnebeeld van deze kentering, André Renard, steekt de loftrumpet over het federalisme : « Destijds hadden we het idee geopperd van een zeker federalisme dat, zonder de eenheid van het land schade te berokkenen, toch het respect voor de beide taalgemeenschappen had bevestigd. We hebben het toen ter sprake gebracht en zijn het dan vergeten in een zekere euforie die daarop volgde en die ons zei : « het is een ernstige waarschuwing die we dit land hebben gegeven, we hoeven het niet te herhalen, we hebben begrepen dat men Wallonië geen wil moet proberen opdringen die vanuit een ander deel van het land komt ». Welnu, kameraden, we hebben ons vergist. De eenheidswet is opnieuw een wet die het ene deel van het land het andere deel van het land heeft opgelegd »⁽²⁾.

⁽²⁾ Citaat van André Leton, André Miroir, *Les conflits communautaires en Belgique*, Paris, Presses universitaires de France, 1999, blz. 68.

De jaren zestig zijn dus doordrongen van een toenemende communautaire polarisatie, waarvan de crisis van Leuven, de implosie van de PSC-CVP en de ontwikkeling van nieuwkomers getuigen ; wat men destijds de communautaire partijen noemt : de Volksunie (VU), het Rassemblement wallon (RW) en het Front démocratique des francophones (FDF). Deze toenemende spanningen komen op politiek vlak in de verkiezingen van 1968 tot uiting. De VU behaalt twintig zetels, het FDF zeven en het RW vijf.

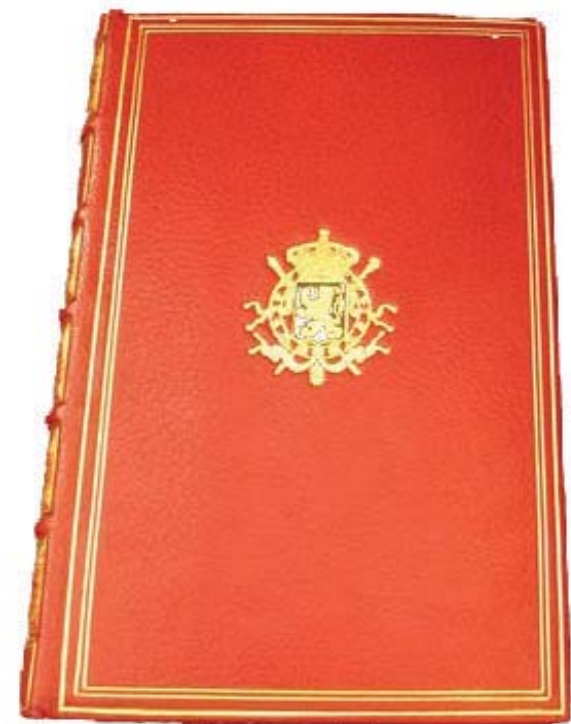
Als gevolg van deze explosieve verkiezingen brengt de christelijke sociaal-socialistische executieve het proces op gang dat tot de eerste grote Belgische Staatshervorming zal leiden. De Regering effent deels het pad door de zogenaamde werkgroep « Commissie van de XXXIII » in stellen. Deze commissie verenigt verantwoordelijken van alle partijen : vijf vertegenwoordigers van de PSC-CVP, vijf van de PSB-BSP, vijf van de PLP-PVV, twee van de Volksunie, twee van het FDF-RW, één van de communistische partij, met daarbij de Eerste minister en de twee ministers van communautaire betrekkingen⁽³⁾.

⁽³⁾ André Méan, *La Belgique de papa: 1970, le commencement de la fin*, Brussel, Politiek en Geschiedenis, 1989, blz. 111.

en het institutioneel

en de politieke gevolgen ervan

- Drie Gewesten ; een Vlaams, een Waals en een Brussels.

De eerste vloeien voort uit de eisen van de Nederlandstaligen ; de tweede uit de eisen van de Franstaligen. Nochtans stelt men vrijwel onmiddellijk een asymmetrie vast in de tenuitvoerlegging van de grondwettelijke hervorming. De culturele autonomie wordt in de loop van het jaar 1971 door de wet van 21 juli vastgesteld.

Maar er blijft de moeilijkheid om de regionalisering ten uitvoer te leggen, zoals deze in het beruchte artikel 107^{quater} van de Grondwet werd vastgelegd : « België omvat drie Gewesten : het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Gewest. De wet draagt aan de gewestelijke organen welke zij opricht en welke samengesteld zijn uit verkozen mandatarissen de bevoegdheid op om de aangelegenheden te regelen welke zij aanduidt met uitsluiting van die bedoeld in de artikelen 23 en 59bis en dit binnen het gebied en op de wijze die zij bepaalt ». De besprekingen struikelen over Brussel.

Verskillende pogingen zullen mislukken. De eerste tijdens de regering Tindemans I, met de PSC, de CVP, de PLP, de PVV, het RW, maar uiteindelijk zonder de Volksunie. De tweede tijdens de executieve Tindemans II samengesteld uit de PSB-BSP, de PSC, de CVP, het FDF en de Volksunie. Het Egmontpact, aangevuld met de Stuyvenbergakkoorden, zal zonder gevolg blijven. Dit gegeven polariseert de communautaire en taaldimensie van het Belgische politieke leven, tot aan de goedkeuring van de tweede Staatshervorming die met de wetten van 8 augustus 1980 tot stand komt.

II. De tweede Staatshervorming: de wetten van augustus 1980

De wetten van augustus 1980 geven de tweede fase van de Staatshervorming een concrete vorm. De Nederlandse en Franse Cultuurcommissies krijgen een nieuwe naam en worden de Vlaamse en Franse Gemeenschap.

Deze hervorming voert bovenal de *regionale werkelijkheid* in. De Vlaamse en Waalse Gewesten

worden opgericht en krijgen verschillende bevoegdheden op het vlak van ruimtelijke ordening, leefmilieu en waterbeleid, plattelandsvernieuwing en natuurbehoud, huisvesting, landbouw – en maritiem beleid, tewerkstellingsbeleid, economie, energie, openbare werken en transport ...

Om tot dit resultaat te komen, hebben de partners – de christelijke, liberale en socialistische sociale partijen – moeten aanvaarden dat het « geval Brussel » uit de hervorming werd gehaald en dat, om het met de uitdrukking van die tijd te zeggen, « Brussel in de koelkast werd gestopt ». De standpunten over de kwestie zijn uitermate verschillend. In Vlaanderen wordt de *gewestelijke* dimensie van Brussel sterk betwist en wil men Brussel tot de negentien gemeenten beperken. Aan Franstalige kant moet Brussel een afzonderlijk Gewest zijn en denkt men aan een grondgebied voorbij de negentien gemeenten.

Nadat men zich tijdens de regeringen Martens-Gol (1981-1985 en 1985-1987) terug op de economische en financiële thema's toespitst, lopen de communautaire spanningen in de tweede helft van de jaren tachtig opnieuw op. Sommigen vinden de bevoegdheden van de nieuwe entiteiten te bescheiden, het « dossier Voeren » bederft het politieke en institutionele leven en de Franstalige partijen eisen de oprichting van het Brussels Gewest. Na de verkiezingen van december 1987 lijkt de situatie onontwaaarbaar. België maakt zijn langste politieke crisis door.

III. 1988-1989. De derde Staatshervorming

Wanneer de regering in 1987 valt, zijn de communautaire spanningen te snijden. In Voeren draait de mallemlen op volle toeren, de prerogatieven van de Gemeenschappen en de Gewesten worden aan banden gelegd en het Brussels Gewest blijft in nevelen gehuld. Dat de situatie bij de aanvang van de onderhandelingen over een regeringsvorming onontwaaarbaar lijkt, hoeft geen betoog.

Na ongeveer zes maanden van besprekingen bereiken de sociaal-christenen, socialisten en Volksunie nochtans een akkoord dat de aanzet tot een nieuwe belangrijke Staatshervorming geeft.

Ondanks de vrees van de sociaal-christelijke partij krijgen de Gemeenschappen hetgeen hun belangrijkste bevoegdheid wordt : het onderwijs en de bijhorende begrotingen.

Met name op het vlak van openbare werken en verkeer worden de prerogatieven van de Gewesten uitgebreid. De begrotingsmassa waarover de Gemeenschappen en Gewesten beschikken, wordt dan op 32 % van de nationale begroting geraamd⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Wilfried Dewachter, « La Belgique d'aujourd'hui comme société politique », in Alain Dieckhoff (éd.), *Belgique : la force de la désunion*, Bruxelles, Complexe, 1996 blz. 109.

© Pierrot Heymbeeck

Tot slot wordt voor de gemeenten met een bijzonder taalstelsel een akkoord gevonden. Voortaan zal in Komen, Kraainem, Drogenbos, Voeren, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem het college van burgemeester en schepenen verhoudingsgewijs met het resultaat van de verkiezingen worden samengesteld. Zo maken de kandidaten die de meeste stemmen behalen deel uit van het college. De schepenen worden verondersteld de taal van het Gewest te kennen, maar kunnen hierop niet worden gecontroleerd: ze genieten het *onweerlegbaar vermoeden* - men kan het bewijs van het tegendeel niet leveren - van de kennis van de taal van het Gewest.

Dit vermoeden wordt niet uitgebreid tot de functie van de burgemeester, wiens taalkennis bij de Raad van State kan worden betwist. Deze dimensie van het akkoord wordt door een groot deel van de PS aangevochten. De twee grootste federaties, Luik en Charleroi, stemmen in meerderheid tegen. In Luik wordt 359 maal tegen en 320 maal voor het regeerakkoord gestemd en zijn er 8 onthoudingen. In Charleroi is de tegenkanting nog groter, gezien 463 congresgangers tegen stemmen en 186 voor en er 18 onthoudingen zijn.

Maar men moet nog een andere zeer belangrijke dimensie van het akkoord van 1988 benadrukken: de oprichting van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het eigenlijke principe van het Gewest werd (en wordt nog altijd) betwist door de Vlaamse partijen, terwijl het door de Franstalige partijen werd geëist. Het Brussels Gewest wordt dus met enkele specifieke dimensies ingesteld.

Het parlement neemt ordonnaties en geen decreten aan. In bepaalde domeinen met betrekking tot de internationale rol van Brussel - openbare werken, transport, ... - heeft het nationaal (en daarna het federaal) niveau een controle macht.

Het Gewest is tweetalig en verschillende mechanismen zijn gebaseerd op de hervorming van 1970: paritaire regering - gezien de Minister-Voorzitter geacht wordt taalkundig geslachtsloos te zijn -, alarmbelmechanisme, ... Bovendien moet de regering voor haar aanstelling een drievoudige meerderheid behalen: een meerderheid van parlementsliden in het gewestelijk parlement, net zoals een meerderheid in de Franstalige taalgroep en in de Nederlandstalige taalgroep.

Tot slot worden er gelijklopend drie instellingen opgericht voor de gedifferentieerde toepassing van communautaire bevoegdheden op het Brussels grondgebied:

- a) De Commission communautaire française (COCOF), die van de Franse Gemeenschap overdracht van bevoegdheid heeft verkregen, op het Brussels grondgebied, met wetgevende en uitvoerende macht voor bepaalde aangelegenheden: gezondheid, personen hulp, ...
- b) De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), belast met de uitoefening van de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

- c) De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, met een verantwoordelijkheid voor de gemeenschappelijke communautaire aangelegenheden van de beide Gemeenschappen. Hiertoe heeft ze ook een drievoudige meerderheid nodig.

Als laatstgeborene van de institutionele hervormingen experimenteert het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als eerste met het beginsel van de rechtstreekse verkiezing van de gewestelijke volksvertegenwoordigers. In juni 1989 worden vijfenzeventig volksvertegenwoordigers in het Brusselse Parlement verkozen.

Gelijklopend met deze hervormingen wordt een bijzondere financieringswet aangenomen. Deze is in hoofdzaak gebaseerd op een mechanisme van teruggave van - rechtstreekse of onrechtstreekse - belastingontvangsten die door de nationale Staat werden geïnd⁽⁵⁾. Op het gewestelijk vlak ligt de personenbelasting die op woonplaats wordt geïnd aan de basis. Op gemeenschappelijke schaal is de indicator die voor het onderwijs wordt weerhouden, het aantal geschoolde leerlingen.

Ondanks deze vooruitgang gaat het communautair geschil, dat steeds minder een economisch geschil wordt, niet gaan liggen. De laatste regering Martens valt zelfs voortijdig over de problematiek van een uitvoervergunning voor wapens.

IV. De vierde Staatshervorming: de opkomst van het Belgisch federalisme

Na de vervroegde verkiezingen van november 1991 gaat formateur Jean-Luc Dehaene op zoek naar een nieuw evenwicht in de institutionele Staatsarchitectuur, tegen de achtergrond van de opkomst van het eenheidsfederalisme. Rekening houdend met een te krappe meerderheid om de twee derden te behalen, worden de twee groene partijen - Ecolo en Agalev - aangezocht om « van buitenaf » een nieuwe Staatshervorming te ondersteunen, waarover oorspronkelijk door de sociaal-christelijke en socialistische formaties werd onderhandeld. De groenen uit het noorden en het zuiden van het land gaan ermee akkoord om deel te nemen aan het proces, in ruil voor het goedkeuren van een wet op de ecotaks.

In deze context keurt een meerderheid de komst van de federale Staat goed, die in artikel 1 van de Grondwet wordt erkend: « België is een federale Staat, samengesteld uit de Gemeenschappen en de Gewesten ».

Het institutionele landschap is veranderd. De Kamer van Volksvertegenwoordigers wordt teruggebracht tot 150 Kamerleden. De functie, de samenstelling en het gewicht van de Senaat worden omgevormd. De Senaat zal voortaan zowel een Kamer voor de Gemeenschappen als voor beraadslaging zijn, met drie categorieën van senatoren:

⁽⁵⁾ B. Baynet, G. Pagano, *Le financement des entités fédérées: un système en voie de transformation*, Bruxelles, CRISP, blz. 37.

- a) Veertig rechtstreeks verkozenen (vijftientig Nederlandstaligen en vijftien Franstaligen);
- b) Tien gecoöpteerde senatoren (zes Nederlandstaligen en vier Franstaligen);
- c) Eenentwintig Gemeenschaps-senatoren (tien Nederlandstaligen, tien Franstaligen en één Duitstalige).

De Waalse (75) en Vlaamse (118) gewestelijke parlementsleden worden voortaan rechtstreeks verkozen. De Parlementen van de Gemeenschappen bestaan uit Waalse en Vlaamse verkozenen en uit een vertegenwoordiging van Brusselse verkozenen (negentien voor het Parlement van de Franse Gemeenschap en zes voor het Parlement van de Vlaamse Gemeenschap). Enkel het Parlement van de Duitse Gemeenschap zal uit vijftientig rechtstreeks verkozenen bestaan.

Hoewel de legislatuur 1995-1999 op de begrotingssanering wordt gericht, ontsluit ze toch ook heel wat vragen van zowel de Franstalige als de Nederlandstalige ruimte. Aan Franstalige kant heeft de voornaamste eis betrekking op een nieuwe manier om de Gemeenschappen te financieren. Ondanks de schrappingen van banen in de onderwijssector is de Franse Gemeenschap niet in staat om op basis van de bijzondere financieringswet (BFW) haar opdrachten te vervullen. Aan Nederlandstalige kant overheerst de vraag naar een aanzienlijke overdracht van bevoegdheden van de federale Staat naar de Gewesten en Gemeenschappen. Deze vraag wordt op indrukwekkende wijze tot uiting gebracht door de vijf resoluties die op 3 maart 1999 in het Vlaams Parlement worden aangenomen, en die een federalisme met twee en zeer vele bevoegdheidsoverdrachten voorstaan. Bijgevolg verloopt de periode die de federale en regionale verkiezingen van juni 1999 voorafgaat zeer gespannen op het communautair vlak; des te meer daar begin 1998 de goedkeuring van de verklarende rondzendbrief van Vlaams gewestelijk minister Leo Peeters over het gebruik van de taalfaciliteiten in de faciliteitengemeenten van de Brusselse rand de toorn van de Franstaligen had opgewekt.

V. De vijfde Staatshervorming

De regering Verhofstadt zal in verschillende fasen aan bepaalde eisen van het zuiden en het noorden van het land tegemoetkomen. In december 1999 stelt de federale regering een einde aan het overgangsregime voor de financieringswet van de Gemeenschappen van 1989. Tot dan hield de verdeling van het aantal leerlingen rekening met de schoolbevolking die in 1988 werd geteld, hetzij 42,45 % voor de Franse

© www.legalworld.be

Gemeenschap en 57,55 % voor de Vlaamse Gemeenschap. Op 1 december wordt het zogenaamde Sint-Elooisakkoord gesloten. De berekeningsbasis van de gedeelde belasting wordt herzien. Het objectieve criterium dat wordt weerhouden is het aantal voleindigde leerlingen van 6 tot 17 jaar. Deze verandering brengt voor de begroting 2000 bijkomende ontvangsten van ongeveer 62 miljoen euro voor de Franse Gemeenschap met zich mee. De respectievelijke aandelen worden immers vastgelegd op 57,08 % voor de Vlaamse Gemeenschap en op 42,92 % voor de Franse Gemeenschap. Het beginsel van « omkaderde » afcantiemen op het vlak van gewestelijke fiscaliteit wordt goedgekeurd.

Op 23 januari 2001 wordt een nieuwe stap gezet. De federale regering en vertegenwoordigers van de gefedereerde entiteiten bereiken een compromis dat uitmondt in de Lambermontakkoorden⁽⁶⁾. De Gemeenschappen worden op forfaitaire basis geherfinancierd. De Gewesten krijgen de mogelijkheid om op- of afcantiemen op de personenbelasting te heffen. Deze maatregel wordt echter tot in 2003 tot maximum 3,25 % en vanaf 2004 tot maximum 6,75 % beperkt.

De landbouw wordt geregionaliseerd, evenals de buitenlandse handel. De regionalisering van de ontwikkelingsamenwerking is voor 2004 voorzien. Ook de voogdij over de gemeenten en provincies wordt geregionaliseerd. De Lambermontakkoorden worden aangevuld met een belangrijk luik over Brussel, waarover in de nacht van 28 op 29 april 2001 een akkoord werd bereikt en dat als het Lombardakkoord bekendstaat.

⁽⁶⁾ Pascal Delwit, Benoit Hellings, « La nouvelle réforme de l'Etat: processus, contenu, méthode », *Administration publique. Revue du droit public et des sciences administratives*, 2002, deel 2-3-4, blz. 99-106.

Het aantal Brusselse parlementsleden wordt verhoogd tot negenentachtig, waarvan zeventien zetels voor Nederlandstaligen en tweeëntwintig voor Franstaligen. De ministers en staatssecretarissen worden door hun opvolgers vervangen.

Om een blokkering van de instellingen te vermijden, wordt een nieuw mechanisme ingevoerd: indien er een absolute meerderheid wordt behaald in het Brussels parlement maar niet binnen een taalgroep, dan wordt een maand later en tweede keer gestemd. In dit geval is er nog steeds een absolute meerderheid vereist, maar slechts een derde voorstemmers in elke taalgroep.

De Gemeenschapscommissies van het Brussels gewest worden op structurele wijze geherfinancierd, ten belope van 50 miljoen euro per jaar. Vijfentwintig miljoen komen van het federale niveau en de andere helft van het Gewest. De verdeelsleutel blijft ongewijzigd: 80 % voor de Franse Gemeenschapscommissie en 20 % voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

In de gemeenten waar tenminste één verkozenen van elke taalgroep de akte tot het voordragen van de burgemeester heeft ondertekend, moet er één schepen van elke taalgroep zijn. Men « gaat ervan uit dat aan deze verplichting is voldaan indien de voorzitter van het OCMW behoort tot de taalgroep die niet is vertegenwoordigd in het college ».

Net zoals de vorige hervormingen zorgt ook deze Staatshervorming slechts voor een tijdelijke staking van de eisen tot nieuwe, nog verdere stappen. Al snel eisen verschillende partijen nieuwe hervormingen in een nieuw kader dat dient overeengekomen. Sommige partijen roepen op tot confederalisme, de CD&V in het bijzonder:

« De Staatshervorming is een doorlopend proces. Wij hebben gekozen voor het confederalisme. (...) We moeten het debat over de homogeniteit van de bevoegdheden voortzetten: gezondheidszorg, fiscale autonomie, ... Maar daarnaast wensen we eveneens een institutioneel debat te voeren om de Gemeenschappen tot de belangrijkste pijlers van het staatsbestel te maken. Het zijn namelijk zij die moeten beslissen wat er federaal blijft. Deze revolutie is onontbeerlijk en logisch »⁽⁷⁾.

De hervormingen van het kiesstelsel van 2002 heropenen bovendien het dossier van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde. Het Arbitragehof – vandaag het Grondwettelijk Hof – schorst en annuleert vervolgens dit luik van de hervorming, en gelast de wetgever om de situatie te herzien.

Vanaf dit ogenblik zal de druk voor een nieuwe oplossing voor Brussel-Halle-Vilvoorde en de doorvoering van een grote Staatshervorming alleen maar toenemen. Verschillende politieke elementen gaan elke vooruitgang op dit vlak bemoeilijken. Het eerste is de concentratie van alle aandacht op het dossier van Brussel-Halle-Vilvoorde.

⁽⁷⁾ Le Soir, 10 januari 2002.

Dit is ongetwijfeld het meest symbolische dossier dat aan sterke identitaire aspecten in het Nederlandstalig en Franstalig landsdeel raakt. Dit bemoeilijkt aanzienlijk het bereiken van een uiterst ingewikkeld compromis. De onderhandelaars zullen in mei 2005, na de verkiezingen van 2007, in september 2008 en tijdens de lente van 2010 over deze problematiek strijken.

Ook de implosie van de Volksunie in 2001 is een fundamenteel gegeven⁽⁸⁾. Alle partijen zullen in hun midden persoonlijkheden onthalen van de ter ziele gegane VU. Dit zal zorgen voor een radicalisering van hun eisen op communautair vlak. Daarbij komt dat de N-VA vanaf 2004 een kartel vormt met de CD&V.

Het ontstaan van de asymmetrie tussen de federale meerderheid en meerderheden op het niveau van de gefedereerde entiteiten zal de vooruitgang van de gesprekken eveneens aanzienlijk bemoeilijken, want sommige partijen behoren tot de meerderheid op het ene niveau terwijl zij in de oppositie zitten op een ander.

Tot slot komt – en dit is nieuw – een asymmetrie tot stand in de benadering van een eventuele staatshervorming: de vragen naar een hervorming komen allemaal uit Vlaanderen, terwijl men langs Franstalige kant van mening is dat het evenwicht van de institutionele architectuur van de Staat bevredigend is. Deze asymmetrie van de verwachtingen en van de politieke bereidheid leidt tot een nooit gezien hoogtepunt, waarvan de verkiezingen van 2007 de eerste aanwijzing zijn. Deze verkiezingen monden echter uit in een impasse op het ogenblik van de regeringsvorming en bij de opeenvolgende pogingen om een oplossing te vinden voor het BHV-dossier. In een zeer gespannen sfeer stemt de commissie Binnenlandse Zaken op 7 november 2007 de splitsing van het kiesarrondissement BHV.

Dit voorstel wordt enkel goedgekeurd door de Nederlandstalige parlementsleden, met uitzondering van één parlements lid van Groen! dat zich onthoudt.

Dit is het kader van de federale verkiezingen van juni 2010⁽⁹⁾, met als overwinnaars de Parti Socialiste langs Franstalige kant en de naar onafhankelijkheid strevende N-VA in het Vlaamse landsgedeelte.

⁽⁸⁾ Pascal Delwit, Emilie van Haute, « L'implosion et la fin d'un parti: la Volksunie », *L'année sociale 2001*, Brussel, De Boeck, 2002, blz. 13-24.

⁽⁹⁾ Pascal Delwit, *La vie politique en Belgique de 1830 à nos jours*, Brussel, Editions de l'Université de Bruxelles, 2010 (2de editie).

Zoals we allen weten, zal de verkiezingsuitslag van 2010 leiden tot de langste institutionele en politieke crisis van de Belgische parlementaire en politieke geschiedenis. Het is uiteindelijk in de nacht van 21 op 22 juli 2011 dat acht onderhandelaars aanvaardden om te onderhandelen over een staatshervorming, de herziening van de bijzondere financieringswet en over een oplossing voor het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde: Ecolo, Groen!, het CDH, de CD&V, de MR, de Open Vld, de SP.a en de PS, onder leiding van Elio Di Rupo die door de Koning is aangesteld tot formateur.

Na meer dan twee maanden van onderhandelingen zal door de onderhandelaars op 11 oktober 2011⁽¹⁰⁾ een globaal akkoord worden voorgesteld. Maar wat zijn de grote lijnen van dit akkoord dat tijdens deze legislatuur in wetten zal moeten worden gegoten?

A. Een nieuw tweekamerstelsel

Het Belgisch tweekamerstelsel moet een evolutie ondergaan. Zo wordt het plan van 1993, dat van de Senaat in een zekere mate de kamer van de gefedereerde entiteiten wou maken, verder doorgetrokken. De Senaat zal voortaan geen permanent orgaan meer zijn en de rol van deze kamer van de gefedereerde entiteiten moeten vervullen. Er zal echter nog steeds een spanning zijn tussen de verhouding tot een federale kamer of/een gefedereerde entiteiten in functie van de manier om senator te worden. Deze nieuwe Senaat zal immers uit twee categorieën van parlementsleden bestaan:

- a) Vijftig Gemeenschapssenatoren, waaronder negenentwintig Nederlandstaligen, twintig Franstaligen en één Duitstalige;

⁽¹⁰⁾ Een efficiëntere federale Staat en een grotere autonome voor de deelstaten. *Institutioneel akkoord voor de zesde staathervorming*, Brussel, 11 oktober 2011.

- b) Tien op basis van de resultaten voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers gecoöpteerde senatoren, waaronder zes Nederlandstaligen en vier Franstaligen.

De prerogatieven van deze Senaat « nieuwe stijl » zijn in deze fase nog niet vastgelegd. De Senaat zal hoe dan ook bevoegd zijn voor de bepaling van de grondwetsartikelen die moeten worden herzien, voor de stemming van de grondwetsherzieningen en van de bijzondere wetten.

B. Een nieuwe institutionele architectuur

Verschillende bevoegdheden van de federale Staat worden aan de Gewesten en Gemeenschappen overgedragen. Zonder alle betrokken onderwerpen te willen aanhalen, vestigen we hier toch de aandacht op de belangrijkste materies.

- De arbeidsmarkt
- De Gewesten bezitten voortaan met name de « volle beslissingsbevoegdheid en bevoegdheid tot controle van de actieve en passieve beschikbaarheid en van de sanctionering van werklozen », en zijn bevoegd voor het beleid dat zicht richt op doelgroepen – eerder de 18 – tot 29-jarigen in de Franstalige beleidsruimte en de 50-plussers langs Nederlandstalige kant.

- Bepaalde overdrachten inzake gezondheidszorg en welzijn

Algemeen genomen zal het hele preventief en ondersteuningsbeleid voor de « eerstelijnsgezondheidsberoepen » voortaan onder de bevoegdheid van de gefedereerde entiteiten vallen. Dit zal eveneens het geval zijn voor elk beleid voor de rust- en verzorgingstehuizen en het verzorgingsbeleid inzake geestelijke gezondheid.

- De kinderbijslag
- De kinderbijslag en de geboortepremies, evenals de adoptiepremies gaan over naar de Gemeenschappen. Op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een overdracht naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Resultaten van de federale verkiezingen van juni 2010

Resultaten in Wallonië

PS	37,69
MR	22,25
CDH	14,63
Ecolo	12,30
Parti Populaire	3,14
PTB+	1,94
FN	1,40
Andere	6,63

Resultaten in Vlaanderen

N-VA	27,79
CD&V	17,28
sp.a	14,63
Open Vld	13,64
Vlaams Belang	12,31
GROEN!	6,87
Lijst Dedecker	3,68
PVDA+	1,36
Andere	2,45

• Op het vlak van justitie

Wat justitie betreft, worden de Gemeenschappen betrokken bij of bevoegd voor bepaalde materies. Dit is in het bijzonder het geval in het kader van het jeugdsanctierecht. De Gemeenschappen - de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in Brussel - zullen bevoegd zijn voor de bepaling van de maatregelen die kunnen worden genomen ten aanzien van minderjarigen die een strafbaar feit hebben gepleegd, de regels van uithandengeving en van plaatsing in een gesloten instelling.

In totaal hebben de overdrachten betrekking op een bedrag van 16,898 miljard euro.

C. De herziening van de bijzondere financieringswet (BFW)

De herziening van de BFW moet geschieden met eerbied voor bepaalde beginselen. De vier belangrijkste zijn a) de afwijzing van een oneerlijke concurrentie, b) het behoud van de regels van de progressiviteit van de personenbelasting, c) de weigering tot een « structurele verarming » van een gefedereerde entiteit en d) de duurzaamheid van de leefbaarheid van de federale Staat op lange termijn.

De Gewesten genieten fiscale autonomie die begrensd is (10,736 miljard euro in 2012). De personenbelasting wordt geïnd in de woonplaats en het mechanisme komt bovenop de federale belasting die vanzelfsprekend zal verminderen.

Wat de nieuwe bevoegdheden betreft die aan de Gemeenschappen worden verleend, gaat men uit van het beginsel van een « demografische sleutel ». Voor de kinderbijslag bijvoorbeeld, gaat het over de bevolking van 0 tot 18 jaar. Wat de rusthuizen en meer algemeen de overdrachten voor de senioren betreft, wordt het criterium van de bevolking van 80 jaar en ouder gehanteerd.

Het solidariteitsmechanisme voor de Gewesten waarvan het aandeel in de personenbelasting kleiner is dan het aandeel van de bevolking blijft behouden, maar wordt gewijzigd⁽¹⁾. Er wordt overgegaan tot een *phasing-out* over een periode van tien jaar.

D. Brussel en Brussel-Halle-Vilvoorde

Tot slot moet ook het « Brussels vraagstuk » worden besproken. In dit verband dienen drie belangrijke punten in de verf te worden gezet.

⁽¹⁾ Het zal voortaan op de volgende manier worden berekend : $V \times (db - dpb) \times X$.

• V: het geheel van de bedragen van de fiscale autonomie en de dotaties verdeeld volgens een fiscale sleutel aan de Gewesten en 50 % van de PB-dotatie van de Gemeenschappen ; het basisbedrag evolueert in functie van de inflatie en de reële groei.

• db: aandeel van de bevolking van het Gewest in de totale bevolking dpb : percentage van het Gewest in de PB die federaal blijft.

• X: factor voor de compensatie van de afwijking die gelijk is aan 80 %.

a) De getemperde splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde

De door de acht onderhandelaars weerhouden keuze bestaat erin het kiesarrondissement van Brussel-Halle-Vilvoorde te splitsen om een arrondissement Brussel en een arrondissement Vlaams-Brabant op te richten. Deze splitsing wordt echter *getemperd* door het feit dat de inwoners van de zes faciliteitengemeenten die aan Brussel grenzen, zullen kunnen kiezen voor de lijsten in Vlaams-Brabant of deze in Brussel. Hiertoe zullen deze gemeenten worden opgenomen in een nieuw kanton – het kanton Sint-Genesius-Rode – dat in de Grondwet zal worden ingeschreven.

b) De reorganisatie van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde

Wat het gerechtelijk arrondissement betreft, werd beslist om het Parket te splitsen. Voortaan zal er een Parket van Brussel en een Parket van Halle-Vilvoorde zijn. Dit laatste zal 20 % van het huidige kader van het Parket van BHV omvatten. Op het vlak van de zittende magistratuur zullen de rechtbanken van eerste aanleg, de handelsrechtbanken, de arbeidsrechtbanken en de arrondissementsrechtbanken in een Nederlandstalige en een Franstalige rechtbank worden ontubbeld.

Inzake taalgebruik is voorzien dat de partijen unaniem de wijziging van taal of de verwijzing vóór de Nederlandstalige en Franstalige rechtbanken van het gerechtelijk arrondissement Brussel kunnen aanvragen. Daarbij komt dat een nieuwe procedure wordt ingevoerd voor het geheel van de gerechtelijke arrondissementen van het land. Deze vergemakkelijkt de unanieme vraag tot wijziging van taal of verwijzing. Wat meer specifiek de partijen betreft die woonachtig zijn op het grondgebied van de 19 Brusselse gemeenten en van de 35 gemeenten van Halle-Vilvoorde, zullen deze vrijwillig vóór de rechtbank van de taal van hun keuze kunnen verschijnen.

c) De herfinanciering van het Brussels gewest

Sedert talrijke jaren oordeelden verschillende politieke en sociale actoren dat de BFW zeer onbillijk was voor Brussel en vroegen zij een rechtvaardige financiering van het Gewest die rekening zou houden met zijn specifiek karakter. Deze nieuwe financiering is voorzien in het akkoord.

Tegen 2015 zou de bijkomende financiering van de Brusselse instellingen 461 miljoen moeten bedragen. 50 % ervan zal worden toegewezen. De herfinanciering wordt doorgevoerd in twee luiken, waarvan het eerste voornamelijk betrekking heeft op de toegewezen middelen⁽²⁾.

Het tweede luik neemt een sleutel « pendelaars » en « internationale ambtenaren » in de bijzondere financieringswet op en heeft betrekking op niet-toegewezen bedragen.

⁽²⁾ Vanaf 2012 zal een bijkomend krediet van 20 miljoen euro worden verleend aan het « Fonds voor de financiering van de uitgaven voor de veiligheid bij de organisatie van Europese topontmoetingen » ; uitkering van taalpremie ten laste van de federale overheid ; storting van een dotatie « mobiliteit » ; verhoging van de bijzondere dotatie COCOF/VGC ; de compensatie « dode hand » van de bijzondere wet van 16 januari 1989 stijgt van 72 tot 100 % en wordt verruimd.

Besluit

Er was meer dan een jaar nodig om tot dit akkoord te komen. Vanuit Belgisch oogpunt is deze termijn niet bijzonder lang, wanneer men naar de vorige Staatshervormingen kijkt. Toch dient gewezen op een bijzonder element : de afwezigheid van een volwaardige regering. Voor verschillende partners was het institutioneel akkoord immers een voorwaarde voor onderhandelingen over een regeerakkoord en de vorming van de federale executieve. De vormen en voorwaarden van de onderhandelingen over dit akkoord hebben ons een aantal zaken geleerd vanuit politiek oogpunt. Twee elementen dienen te worden onderstreept.

Het eerste element heeft betrekking op het Nederlandstalig politiek landschap. Men kan zeggen dat de N-VA zich in fine aan artikel 1.1. van haar statuten heeft gehouden. De komst van een onafhankelijke Republiek Vlaanderen⁽³⁾ is wel degelijk een centraal element van het programma van de partij dat haar deelname aan onderhandelingen « in » het federale kader nagenoeg onmogelijk maakt, zelfs al had zij in juli 2010 een akkoord gesloten met de PS dat zij vervolgens heeft verloochend.

Het tweede element verwijst naar het Franstalig politiek landschap. Het FDF heeft geweigerd om de liberale component en de MCC te volgen in hun goedkeuring van het institutioneel akkoord, en meer bepaald wat het « luik BHV » betreft. Hiermee is het opnieuw zijn eigen weg gegaan, wat vanzelfsprekend het politiek landschap heeft gewijzigd, en in het bijzonder in Brussel.

Het valt nu af te wachten in welke mate deze akkoorden zonder problemen in wetten zullen worden gegoten, zodat de zesde Staathervorming ook echt werkelijkheid wordt.

Pascal Delwit

Herfinanciering van Brussel (eerste luik)

	2012	2013	2014	2015
Toegewezen bedragen				
Veiligheid	30	30	30	30
Taalpremies	25	26	27	28
Dotatie Mobiliteit	45	75	105	135
Dotatie aan COCOF en VGC	10	20	30	40
Totaal toegewezen middelen	110	151	192	233
Niet-toegewezen bedrag				
Dode hand	24	24	25	25
Totaal niet-toegewezen middelen	24	24	25	25
Totaal	134	175	217	258

Herfinanciering van Brussel (tweede luik)

	2012	2013	2014	2015
Financiering pendelaars				
Financiering internationale ambtenaren		13	28	44
Totaal		61	129	203

Het EESC: een brug tussen Europa en het maatschappelijk middenveld

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) werd opgericht in 1957 en is het institutioneel adviesplatform, dankzij hetwelk de vertegenwoordigers uit de Europese sociaaleconomische kringen hun standpunten inzake het communautair beleid mogen en moeten uitdrukken. Het stelt hen in staat om de grote instanties, met name de Raad, de Europese Commissie en het Europees Parlement, advies te geven en om ten volle aan het beslissingsproces van de Europese Unie deel te nemen.

Het EESC vervult drie essentiële taken :

- het draagt ertoe bij dat de Europese beleidsmaatregelen en wetgeving beter worden afgestemd op de economische, sociale en burgerlijke realiteit door advies te geven aan het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie en daarbij gebruik te maken van de ervaring en representativiteit van zijn leden, in dialoog te gaan en te streven naar consensus, waarbij het algemeen belang voorop staat ;
- het bevordert de ontwikkeling van een Europese Unie die meer op participatie berust en dichter bij de burgers staat door het institutioneel orgaan te zijn dat het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigt, informeert, een stem geeft en een forum voor dialoog biedt ;
- het draagt de waarden uit die de basis vormen voor de Europese integratie, en ijvert voor versterking van democratie, participatiedemocratie en de rol van maatschappelijke organisaties in Europa en in de wereld.

De Europese Eenheidsakte (1986) en de daaropvolgende verdragen hebben de verplichte adviesgebieden van het EESC geleidelijk aan uitgebreid. Bovendien wordt het Comité, krachtens artikel 11 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, er steeds meer toe gebracht om zijn rol als de belangrijkste tussenpersoon tussen het maatschappelijk middenveld en de beslissingsorganen van de EU ten volle te vertolken. Dit artikel bekrachtigt de rol van het maatschappelijk middenveld in het Europese integratieproces.

Het Comité beperkt zich niet alleen tot het formuleren van adviezen en het formuleren van aanbevelingen naar de Europese instellingen toe. Op vraag van beleidsinstanties of op basis van internationale verdragen komt het ook rechtstreeks tussenbeide in de derdewereldlanden, door een dialoog aan te gaan met de vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en door bij te dragen tot de oprichting van adviesstructuren. Het EESC slaat aldus een brug tussen de burgers van deze partnerlanden en Europa en draagt ertoe bij om er een pluralistisch en participatief democratiemodel te ontwikkelen.

Het is in die geest dat Staffan Nilsson, de Voorzitter van het Europees Economisch en Sociaal Comité, zijn werkprogramma voor zijn mandaat (2010-2013) aan drie grote prioriteiten heeft opgehangen : dialoog en participatie, duurzame ontwikkeling en groei, alsook solidariteit en ontwikkeling. Zijn doelstelling bestaat erin om de rol van het Comité als institutioneel forum voor participatie, advies en dialoog op het niveau van de EU te versterken.

Het EESC als hoeder van het Europees sociaal model

Na de verwerping van de Europese Grondwet door Frankrijk en Nederland in 2005 werden heel wat debatten over het bestaan van een Europees sociaal model gevoerd. Het EESC heeft zijn bijdrage tot deze debatten geleverd door in 2006 het initiatiefadvies « Sociale samenhang : inhoud geven aan een Europees sociaal model » goed te keuren.

In dit advies is het EESC van oordeel dat het Europees sociaal model zijn nut heeft bewezen als bron van inspiratie voor de Europese landen bij de totstandbrenging van een samenleving die wordt gekenmerkt door cohesie, solidariteit en concurrentievermogen. Het Comité beschouwt dit model zowel als iets van het heden als iets van de toekomst, dat echter dynamisch moet blijven en op nieuwe uitdagingen moet blijven inspelen.

Het sociaal model beperkt zich niet louter en alleen tot het « sociaal » aspect. Het breidt zich ook uit tot de economische en milieugerelateerde thema's. Het ontstaan van een Europese welvaartszone berust op dit model en vormt het succes ervan. Het heeft uiteraard ook zijn zwakke punten (segregatie, armoededrempel, hoge werkloosheid, ...). Dit zijn de uitdagingen van de toekomst.

Definitie en toepassingsgebied van het Europees sociaal model

Aan het Europees sociaal model ligt een systeem van waarden ten grondslag, dat zich in de Europese landen heeft ontwikkeld. Deze gemeenschappelijke waarden zijn : vrijheid, democratie, eerbiediging van de mensenrechten, menselijke waardigheid, gelijkheid, solidariteit, dialoog en sociale rechtvaardigheid. Het model beperkt zich niet alleen tot het sociaal concept, maar legt ook het verband tussen economische, sociale en milieuzaken. Bovendien laat het niet alleen toe om wensbeelden voor onze samenlevingen te formuleren, maar vooral om deze visies in een politieke realiteit om te zetten. Het sociaal model fungeert als bron van inspiratie en biedt een kader om de politieke vraagstukken aan te pakken.

Het model is gebaseerd op de eenheid op het vlak van de algemene doelstellingen en op de diversiteit inzake de toepassingsmodaliteiten ; elk land of elke regio kan immers kiezen hoe het deze ten uitvoer wil leggen. Bovendien erkent dit model de diversiteit van de Lidstaten als een bron van originaliteit en rijkdom en steunt het terzelfder tijd op een eenheidsbasis die de fundamentele waarden van de Europese samenleving tot stand hebben gebracht.

Het Europees sociaal model is gebaseerd op het verband tussen economisch rendement enerzijds en sociale rechtvaardigheid en cohesie anderzijds. De sociale cohesie versterkt het economisch rendement - dat is de basis van het model. De derde pijler van het sociaaleconomisch model zijn de milieuvraagstukken. Het economisch en sociaal evenwicht kan worden verstoord door het milieuverval, dat zal leiden tot een verlies op het vlak van economisch rendement en productiviteit, maar ook tot aantastingen van de openbare gezondheid en van het sociaal evenwicht.

De waarden en algemene doelstellingen van het Europees sociaal model zorgen voor het unieke karakter van dit model. Het EESC somt een aantal sleutelementen van het Europees sociaal model op, te beginnen met de rol van de Staat als borg en vaak ook als aanjager van sociale samenhang en rechtvaardigheid, door te streven naar hoge werkgelegenheid en door kwalitatief hoogstaande openbare diensten te verlenen. Andere sleutelementen omvatten onder meer maatregelen ten behoeve van productiviteit en concurrentievermogen, milieubescherming, onderzoek en onderwijs.

Verworvenheden van het Europees sociaal model

Het Europees sociaal model is niet alleen een toekomstvisie. Het is tevens een realiteit die het heeft toegelaten om de bladzijde van oorlogen en conflicten om te slaan. Europa mag fier zijn op de resulta-

© Europees Economisch en Sociaal Comité

ten die het op het sociaal vlak heeft behaald, en dit zowel wat armoede en ongelijkheid, levensverwachting en gezondheid betreft. Dankzij deze resultaten hebben heel wat Europese landen een hoge graad van productiviteit en concurrentievermogen kunnen behalen. Een hoogstaande sociale cohesie heeft geleid tot hoogstaande economische prestaties. Men dient hierbij de doorslaggevende rol te benadrukken die de sociale partners bij de uitvoering van het Europees beleid hebben gespeeld. Deze rol is uniek in de wereld. Op dezelfde wijze is de participatie van burgers en hun organisaties een fundamenteel onderdeel van de totstandbrenging van het Europees sociaal model. Op terreinen als onderwijs en opleiding, gezondheidszorg en ouderenzorg geeft de publieke sector in alle Lidstaten de toon aan.

Zwakke punten en uitdagingen

Deze verworvenheden mogen de zwakke punten van het Europees sociaal model echter niet verhullen : de werkloosheid, en vooral de jongerenwerkloosheid, blijft in de meeste Lidstaten van de Europese Unie onaanvaardbaar hoog en blijft de voornaamste bedreiging die op het Europees sociaal model weegt. Armoede en uitsluiting blijven in bepaalde regio's van de Unie ook een groot probleem.

Er stellen zich nieuwe uitdagingen, zoals de globalisering, de opkomst van nieuwe technologieën, de vergrijzing van de bevolking en het zeldzaam worden van grondstoffen. Een actief ouderenbeleid en het levenslang leren zijn andere fundamentele uitdagingen.

Een dynamisch model

Om te kunnen blijven wegen op het beleid dat voor sociale cohesie, economisch rendement en duurzame ontwikkeling moet worden gevoerd, moet het Europees sociaal model dynamisch zijn en openstaan voor discussies en hervormingen. Vanaf 2006 stelde het Europees Economisch en Sociaal Comité de toekomstige uitdagingen van het Europees sociaal model vast : bestrijding van sociale uitsluiting en armoede, bestrijding van de gevolgen van de globalisering, migratie, onderzoek, levenslang leren, groei van de kleine ondernemingen, flexibele werktijden, de milieu-investeringen op het vlak van transport, huisvesting, ... Tevens dient men een terugkeer naar meer nationalisme of protectionisme te voorkomen, wat desastreuze gevolgen zou hebben.

Tot besluit is het EESC van mening dat het Europees sociaal model in de voorbije decennia zichzelf heeft bewezen. Er waren zeker enkele mislukkingen, maar men kan niet ontkennen dat de Europese Unie gedurende meer dan vijftig jaar voorspoed en politieke stabiliteit heeft gekend. Dit succes zou het Europees sociaal model ertoe moeten brengen om op wereldvlak een referentiemodel te worden.

Het advies van het EESC lag aan de basis van de voortzetting van de dialoog met de sociale partners en de vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld tijdens bijvoorbeeld de eerste gezamenlijke conferentie van het EESC en de IAO die op 26 en 27 juni 2006 heeft plaatsgevonden.

De toenmalige Voorzitster van het EESC (groep diverse werkzaamheden, Oostenrijk) Anne-Marie Sigmund, verklaarde in haar openingstoespraak van de conferentie dat ze zich in de loop van haar mandaat veel had beziggehouden met de kwestie van de Europese identiteit en met de waarden en principes die deze identiteit bepalen. De kernspreuk van deze identiteit « Eenheid in verscheidenheid » stemt perfect overeen met de bestanddelen van het Europees sociaal model. Steunend op deze vaststelling is ze ervan overtuigd dat het Europees sociaal model, naast de economische en sociale en zelfs maatschappelijke opdracht, een element is dat aan de Europese identiteit ten grondslag ligt.

Volgens Henri Malosse (groep werkgevers, Frankrijk) roept het Europees sociaal model een paradox op – terwijl het voor de rest van de wereld een bron van inspiratie en een symbool van het succes van Europa blijft. Ondanks de vele verschillende nationale sociale beschermingsstelsels in de Europese Unie komen de meningen van de Europeanen niettemin samen in dit model. Volgens hem gaat het vooral om een dynamiek van toenadering, gebaseerd op gemeenschappelijke waarden, waarbij echter een concrete en zichtbare vooruitgang noodzakelijk is opdat de Europeanen het als een realiteit zouden zien. Tevens haalt hij de uitdaging van de globalisering aan als een middel om de troeven van Europa te valoriseren en als een noodzaak om zich actiever op het internationale toneel te vertonen. Hij pleit dus voor een stappenplan met welomschreven maatregelen, engagementen en termijnen om tot een echte economische en sociale cohesie te komen en om een echte referentie op wereldvlak te worden, om zo sociaal bedachtzame beleidskeuzes te bevorderen.

Ernst Erik Ehnmark (groep werknemers, Zweden), de rapporteur van het advies, heeft in de voorstelling van de besluiten benadrukt dat de conferentie positief heeft geantwoord op de vraag of het mogelijk en realistisch was om het over een eigen Europees sociaal model te hebben. Volgens deze besluiten is het concept van sociaal model een instrument dat het toelaat om aan te geven in welke richtingen onze samenlevingen evolueren en welke prioriteiten ze zich stellen, alsook om hen de weg te wijzen voor hun toekomstige ontwikkeling, gebaseerd op eenheid aangaande de algemene doelstellingen en op diversiteit voor wat de toepassingsmodaliteiten ervan betreft. Hij herhaalt de hypothese die het EESC in zijn advies heeft geformuleerd : het Europees sociaal model moet het pad effenen voor een democratische, milieuvriendelijke, concurrerende, solidaire en op maatschappelijke integratie gebaseerde welvaartszone voor alle burgers van Europa.

Dit thema was later het voorwerp van heel wat manifestaties ; het EESC heeft de promotie van het Europees sociaal model voortgezet aan de hand van een initiatiefadvies over « De trans-Atlantische betrekkingen en de wereldwijde bevordering van het Europees sociaal model », dat in 2010 werd goedgekeurd.

De viering van de 50ste verjaardag van het Sociaal handvest

De Raad van Europa, de Economische, sociale en milieuraad van Frankrijk en het Europees Economisch en Sociaal Comité hebben op 23 september 2011 in het Palais d'Iéna, de hoofdzetel van het EEC van Frankrijk in Parijs, gezamenlijk een colloquium georganiseerd rond « Het Sociaal handvest van de Raad van Europa : 50 jaar en later ? ».

Dit colloquium, dat werd georganiseerd in het kader van de officiële vieringen van de 50ste verjaardag van het Sociaal handvest van 1961 van de Raad van Europa, had tot doelstelling om de complementariteiten tussen het Europees Sociaal handvest en het recht van de Europese Unie, en in het bijzonder « het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden » onder de aandacht te brengen, en om na te denken over de mogelijke samenwerkingsverbanden om het sociale Europa vooruit te helpen. Het bracht politieke besluitvormers, vertegenwoordigers van de gerechtelijke en academische wereld, vakbonden en werkgeversorganisaties, alsook andere organisaties van het maatschappelijk middenveld samen.

De leden van het EESC zijn belangrijk voor de communicatie naar de organisaties toe die ze vertegenwoordigen. Volgens Staffan Nilsson zijn zij de echte « bruggenbouwers » tussen het maatschappelijk middenveld en de Europese instellingen. Onder de 344 leden van het EESC, die werkgevers, werknemers en andere bestanddelen van het economisch, sociaal en burgerlijk leven van de EU vertegenwoordigen, heeft België de volgende leden benoemd :

1. Robert de Mülenaere (Groep I - werkgevers), Gedelegeerd bestuurder Confederatie Bouw (recent ontslagnemend)
2. Bérengère Dupuis (Groep II - werknemers), Economisch adviseur Studiedienst ACV

3. Jean-François Hoffelt (Groep III - diverse werkzaamheden), Algemeen secretaris van de Belgische Federatie van de Sociale en Coöperatieve Economie (Febecoop), Voorzitter van de Nationale Raad voor de Coöperatie
4. Ronny Lannoo (Groep III - diverse werkzaamheden), Adviseur-generaal UNIZO, de Vlaamse Unie van Zelfstandige ondernemers
5. Daniel Mareels (Groep I - werkgevers), Algemeen directeur Febelfin
6. André Mordant (Groep II - werknemers), Erevoorzitter van het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV)
7. Bernard Noel (Groep II - werknemers), Nationaal secretaris ACLVB
8. Claude Rolin (Groep II - werknemers), Algemeen secretaris Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV)
9. Yves Somville (Groep III - diverse werkzaamheden), Directeur van de studiedienst van de Waalse Federatie voor Landbouw (FWA)
10. Tony Vandeputte (Groep I - werkgevers), Ere-gedelegeerd bestuurder en algemeen adviseur Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO)
11. Xavier Verboven (Groep II - werknemers), gewezen Algemeen Secretaris van het ABVV
12. Yves Verschuere (Groep I - werkgevers), Gedelegeerd Bestuurder van Essenscia, de Belgische Federatie van de chemische industrie en van life sciences

De adviezen van de Raad

uitgebracht tussen 20 mei 2011 en 15 september 2011

INITIATIEFADVIES

A-2011-032-ESR van 15 september 2011

Initiatiefadvies betreffende het noodzakelijk behoud van het sociaal overleg en van de coördinatie tussen de gefedereerde entiteiten.

RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDENBOUWKUNDE

A-2011-018-ESR van 16 juni 2011

Ontwerp van Bijzonder Bestemmingsplan « Boondaal - Louis Ernotte » van de gemeente Elsene.

A-2011-030-ESR van 15 september 2011

Gedeeltelijke wijziging van het BBP IV, « Le Home » genaamd, goedgekeurd bij K.B. van 19 december 1958 en 1 september 1961.

WATER

A-2011-020-ESR van 4 juli 2011,

bekrachtigd door de Plenaire zitting van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 april 2009 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit.

A-2011-025-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van technische specificaties voor de chemische analyse en de monitoring van de watertoestand.

ECONOMIE

A-2011-031-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Stabilisatie- en Associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Republiek Servië, anderzijds, gedaan te Luxemburg op 29 april 2008.

TWERKSTELLING

A-2011-028-ESR van 15 september 2011

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering van de ordonnantie van 27 november 2008 betreffende de ondersteuning van de « missions locales pour l'emploi » en de « lokale werkwinkels ».

TWERKSTELLING-OPLEIDING

A-2011-029-ESR van 15 september 2011

Ontwerp van het samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie omtrent het gekruist beleid « tewerkstelling - opleiding ».

ENERGIE

A-2011-019-ESR van 4 juli 2011,

bekrachtigd door de Plenaire zitting van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende koelinstallaties en het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering inzake de bepaling van de minimumopleidingseisen voor koeltechnici, de registratie van koeltechnische bedrijven, de erkenning van de examencentra en de voorwaarden van toepassing op de koelinstallaties die minder dan drie kilogram ozonafbrekende en/of gefluoreerde broeikasgassen bevatten.

A-2011-022-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot uitvoering van artikel 20septiesdecies van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegensretributies inzake gas en elektriciteit.

A-2011-023-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de energieaudit van de individuele woning.

A-2011-024-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende het onderhoud en de controle van klimaatregelingssystemen en de EPB-eisen die erop van toepassing zijn bij hun installatie en tijdens hun uitbating.

A-2011-026-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van 3 juni 2010 betreffende de voor de verwarmingssystemen van gebouwen geldende EPB-eisen bij hun installatie en tijdens hun uitbatingperiode.

LEEFMILIEU

A-2011-017-ESR van 16 juni 2011

Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 25 maart 1999 betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu.

A-2011-021-ESR van 4 juli 2011,

bekrachtigd door de Plenaire zitting van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering wijzigende het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 30 oktober 2009 betreffende bepaalde antennes die elektromagnetische golven uitzenden.

A-2011-027-ESR van 15 september 2011

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de afvang en het vervoer van kooldioxide voor geologische opslag.

FISCALITEIT

A-2011-016-ESR van 16 juni 2011

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het Protocol tot wijziging van de overeenkomst van 1 juni 1987 tussen de Regering van het Koninkrijk België en de Regering van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar vermogenswinsten, gedaan te Parijs op 24 juni 1987.

INTERVIEW MET MIJNHEER PHILIPPE MOUSTY

5 mei 2011

Het taalbad in de Franse Gemeenschap.

Het taalbad in de Franse Gemeenschap. Evaluatie van de talenkennis die de leerlingen in het basisonderwijs verwerven

PHILIPPE MOUSTY is doctor in de psychologische wetenschappen en hoogleraar aan de ULB. Tevens is hij lid van het Laboratoire Cognition, Langage et Développement (LCLD).

De Raad : Wat zijn de voornaamste vaststellingen van uw observaties op het vlak van de ontwikkeling van de taalcompetenties van Franstalige kinderen, die een Nederlandstalig taalbad hebben gevolgd ?

Philippe Mousty : Laten we er in de eerste plaats aan herinneren dat het onderzoek voornamelijk betrekking had op twee groepen van Franstalige kinderen die werden ondergedompeld in een vroegtijdig gedeeltelijk immersieprogramma, dat we van het 1ste tot het 6de jaar van het basisonderwijs hebben kunnen volgen. Eén van deze groepen is beginnen leren lezen in de moedertaal, het Frans, de andere in de tweede taal, het Nederlands. Bovendien werden deze beide groepen kinderen vergeleken met twee controlegroepen van eentalige kinderen die een klassiek onderwijs volgden, de ene in het Frans, de andere in het Nederlands. Het is belangrijk om te verduidelijken dat deze vier groepen kinderen werden gekozen teneinde de invloed van hinderlijke variabelen, zoals verschillen in termen van sociaaleconomisch niveau of van algemene intellectuele capaciteiten, zoveel mogelijk te beperken. Alle kinderen werden jaarlijks geëvalueerd op basis van een ruime waaier van taaltesten die aan hun schoolniveau werden aangepast, in hun moedertaal en, in het geval van de immersiekinderen, in hun tweede taal.

In verband met de ontwikkeling van de mondelinge competenties in de moedertaal bevestigden onze resultaten datgene wat andere onderzoeken al hadden uitgewezen, met name dat de immersiekinderen geen enkele achterstand vertoonden ten opzichte van de kinderen die in gewone Franstalige klassen werden geschoold. In het Nederlands maken de immersiekinderen regelmatig doorheen hun hele studieprogramma vorderingen, zonder echter tot dezelfde prestaties te komen van de kinderen die het Nederlands als moedertaal hebben. Anders gezegd begrijpen deze kinderen de tweede taal zeer goed en kunnen ze zich erin uitdrukken, maar kunnen ze na een taalbad van zes jaar niet worden beschouwd als perfect « evenwichtige » tweetaligen, in die zin dat ze nog altijd beter het Frans dan het Nederlands beheersen.

In verband met de ontwikkeling van het lezen en het spellen leveren de kinderen die in het Frans zijn beginnen leren doorheen hun hele studieprogramma prestaties die met deze van de Franstalige kinderen van eentalige klassen kunnen worden vergeleken. En hoewel ze na verloop van tijd vanzelfsprekend vooruitgang maken, blijven ze in het Nederlands onderdoen voor de eentalige Nederlandstaligen, maar ook voor de immersiekinderen die hun scholing in deze taal hebben aangevat. Zoals men gelet op hun geringe kennis van het Nederlands op dat ogenblik kon verwachten, vertonen laatstgenoemden een aanzienlijke achterstand in het 1ste jaar ten opzichte van de eentalige Nederlandstaligen. Maar in de loop van het tweede jaar wordt deze achterstand op indrukwekkende wijze ingehaald. Bovendien lezen ze, van zodra ze naar het Frans overschakelen, bijna evengoed als hun eentalige evenknieën en de immersiekinderen die begonnen zijn met het leren lezen in het Frans. Aan het eind

van het primair studieprogramma leveren de beide immersiegroepen in het Frans prestaties die minstens gelijk zijn aan deze van de Franstalige kinderen die een traditioneel traject hebben afgelegd. In het Nederlands behalen ze eveneens uitstekende resultaten die het niveau van de Nederlandse eentaligen benaderen, zonder deze echter op alle vlakken te evenaren.

Het is interessant om erop te wijzen dat de kinderen die zijn beginnen lezen in de tweede taal zowel mondeling als schriftelijk aanzienlijk betere prestaties leveren dan kinderen die deze scholing in het Frans hebben aangevat. Momenteel zijn we niet in staat om een unieke interpretatie van deze observatie voor te leggen. Het is mogelijk dat kinderen die beginnen lezen in een taal die gekenmerkt wordt door een eenvoudiger schrijfsysteem, waarbij de overeenstemmingen tussen de mondelinge onderdelen (fonemen) en de schriftelijke onderdelen (grafemen) minder talrijk en meer regelmatig zijn, wat zo is bij het Nederlands ten opzichte van het Frans, hieruit hun voordeel halen. Heel wat onderzoeken tonen immers aan dat men vlugger leert lezen en spellen in zogenaamde transparante talen zoals het Italiaans, het Duits of het Spaans, dan in zogenaamde ondoorzichtige talen zoals het Frans en vooral het Engels. Aangezien ze hun voordeel uit deze transparantie van het schrijfsysteem van het Nederlands halen, zouden de immersiekinderen die in deze taal beginnen lezen de basismechanismen voor het decoderen van woorden vlugger onder de knie kunnen krijgen en deze in een andere taal kunnen omzetten, wanneer ze in dit geval naar het Frans overschakelen. Dit is vanzelfsprekend maar een hypothese, die men diepgaander zou moeten onderzoeken. Een andere verklaring zou zijn dat de kinderen van ons onderzoek die in het Nederlands zijn beginnen lezen aan het begin van het studieprogramma langer aan deze taal werden blootgesteld (75 % van de tijd tegenover 50 % voor de kinderen van de andere groep, waarbij deze verhoudingen vervolgens over het hele studieprogramma in evenwicht komen). Op die wijze hadden ze hun voordeel kunnen trekken van een intensievere vroegtijdige immersie in hun tweede taal. Hoe het ook moge zijn, het is in geen geval nefast om aan het begin van de schoolopleiding een intensief immersieprogramma voor te stellen, en in het bijzonder wanneer de doeltaal een transparant schrijfsysteem heeft, zoals dit bij het Nederlands het geval is.

De Raad : Bemerkt men verschillen in de leercapaciteiten tussen de leerlingen die hun schoolopleiding in een eentalig onderwijs volgen en de immersieleerlingen ?

Philippe Mousty : We hebben deze vraag in dit onderzoek niet onmiddellijk onderzocht. Ik vermoed dat u zinspeelt op bepaalde publicaties die hebben gewezen op een voordeel voor tweetaligen (of meertaligen) ten opzichte van eentaligen in bepaalde cognitieve

vaardigheden. Het idee is dat tweetaligen, omwille van het feit dat ze dagelijks twee (of meerdere) taalrepertoires moeten beheersen, specifieke capaciteiten zouden ontwikkelen en aldus beter zouden zijn in opdrachten die veel aandachtscontrole vereisen, in het bijzonder wanneer het erop aankomt om een automatisch antwoord of irrelevante afleidende elementen uit de omgeving te remmen. Onderzoeken laten ook veronderstellen dat ze over meer capaciteiten op het vlak van mentale flexibiliteit zouden beschikken, die hen in staat stellen om hun aandacht vlugger of efficiënter van het ene naar het andere te verleggen. Indien dit zou worden gestaafd, zouden de leercapaciteiten kunnen verbeteren. Ik denk dat men met de huidige kennis echter voorzichtig moet zijn. Dit tweetaligheidsvoordeel wordt niet vastgesteld bij andere werkzaamheden en het is nog minder zeker dat, indien er al een voordeel zou zijn, dit op slag van toepassing zou zijn op immersiekinderen die, laat het ons herhalen, aanvankelijk niet tweetalig zijn. Terzelfder tijd geven heel wat leraren van immersieklassen aan dat hun leerlingen gemotiveerder zouden zijn dan in het traditioneel onderwijs, dat ze meer werken, ... wat een positieve bijdrage tot hun schoolopleiding zou leveren. Het lijkt me redelijk om ten overstaan van uw vraag te besluiten dat de tweetalige opleiding in geen geval nefast is voor de intellectuele ontwikkeling en voor de leercapaciteiten van een kind, zoals men vroeger van oordeel was. Bovendien biedt ze het voordeel van een functionele beheersing van een tweede taal die, zoals u het met mij eens zal zijn, niet onbelangrijk is.

De Raad : Moet men de pedagogische programma's herformuleren rekening houdend met het specifiek karakter van de immersiescholen ? (opnieuw verduidelijken welke competenties men moet verwerven ?)

Philippe Mousty : Omdat ik geen pedagoog, noch een politicus ben, zou ik u eenvoudigweg willen zeggen dat dit onderwijstype maar geleidelijk aan en nog maar enkele jaren geleden ten uitvoer werd gelegd. Vanzelfsprekend kent het een groot succes, neemt de vraag van de ouders toe en worden er elk jaar nieuwe immersieklassen geopend. Anderzijds weet ik dat de overheden zich wel degelijk bewust zijn van deze situatie en dat er wordt gewerkt om de regelgevingen en de verwachtingen in termen van competenties te vervolmaken en om meer gedocumenteerde antwoorden te leveren op de vra-

gen van leerkrachten, schooldirecties en ouders. Dit gezegd zijnde, ben ik ook van mening dat hoewel elk onderwijstype bepaalde specifieke eigenschappen kan hebben, de verwachte competenties aan het eind van het studieprogramma voor alle kinderen dezelfde moeten blijven, behalve uiteraard in gevallen van een duidelijke handicap.

De Raad : Zou men volgens u persoonlijk, rekening houdend met het tweetalig statuut en het internationaal karakter van het Brussels Gewest en met de positieve besluiten van het onderzoek, de immersiescholen niet moeten veralgemenen ?

Philippe Mousty : Men zou zich dit kunnen voorstellen gezien de voordelen van deze voorziening, en meer in het algemeen van elke onderwijsformule die een efficiënte bijdrage tot de meertaligheid zou leveren. Er is echter ook de realiteit op het terrein, zowel op menselijk als op materieel vlak, en de complexe institutionele realiteit die me doen vermoeden dat een «veralgemening» van de immersie momenteel utopisch is, ten minste op korte termijn. Het is echter vreemd om vast te stellen dat er in het Brussels Gewest nog maar zo weinig immersieklassen zijn, terwijl de voorwaarden voor de uitbreiding ervan op het eerste gezicht gunstiger lijken dan in de andere Gewesten. Dit is slechts één vaststelling die vele vragen oproept, waarover ongetwijfeld ergens anders wordt gedebatteerd.

INTERVIEW AFGENOMEN DOOR FATIMA BOUDJAOUI

Indien u belangstelling toont voor de volgende Debatten van de Raad, gelieve ons dan deze antwoordstrook (zie ommezijde) volledig ingevuld terug te sturen.

U zal dan in onze gegevensbank opgenomen worden en regelmatig over de Debatten op de hoogte gehouden worden.

Concrete uitwerking van het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei (PDSG/New Deal)

Op 29 april jongstleden hebben de sociale partners van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen met de Regering een Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei ondertekend. Een ondertekende versie van het PDSG is beschikbaar in de rubriek 'Documenten' van onze website : www.esr.irisnet.be.

Dit PDSG is het resultaat van het sociaal driepartijenoverleg, dat gedurende meerdere maanden werd gevoerd ; de sociale partners hebben hieraan actief deelgenomen met de ontwikkeling van wederzijdse engagementen ten behoeve van de tewerkstelling en opleiding van de Brusselaars, alsook ten behoeve van een duurzaam Gewest. Het gaat niet om een Plan, maar om een geheel van engagementen die een invloed op de Brusselse economie en op de tewerkstelling van de Brusselaars zullen uitoefenen.

Nu al heeft de Raad de werkzaamheden aangevat vanuit zes maatregelen, die hij heeft gekozen :

- Vraag en aanbod inzake werkgelegenheid beter op elkaar afstemmen ;
- De publieke actoren van het Brusselse hinterland erbij betrekken wanneer dat nodig blijkt ;
- De economische en sociale actoren oproepen zich bewust te worden van de 5 grote uitdagingen waarmee het Gewest te maken krijgt en hen mobiliseren voor de tewerkstelling van de Brusselaars ;
- Een permanente dialoog organiseren inzake economisch beleid, tewerkstelling, opleiding en onderwijs ;
- Versterking van de structurele samenwerking tussen de ION en de verschillende Brusselse actoren ;
- De sociale en milieuclausules van de Brusselse overheidsopdrachten evalueren.

Wij zullen u zeker op de hoogte houden van de vordering van deze werkzaamheden.

Samenwerkingsakkoord tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF) omtrent het gekruist beleid « tewerkstelling-opleiding »

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het College van de COCOF hebben zopas een samenwerkingsakkoord ondertekend dat ernaar streeft om de synergieën tussen tewerkstelling en opleiding in Brussel te versterken en te bekrachtigen, met name aan de hand van samenwerkingsverbanden tussen Actiris, Bruxelles Formation en de 'Espace et Service Formation pour les Petites et Moyennes Entreprises' (EFPME/SFPME).

Deze tekst sluit zich aan op de geest van ontzuiling en van synergieën die aan de ontwikkeling van het Pact voor een Duurzame Stedelijke Groei (PDSG) voorafging en realiseert al één van de engagementen, met name de uitbreiding van de aanhangigmaking van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot de gemeenschappelijke aangelegenheden. Dit was een wens die de Raad al herhaaldelijk had uitgedrukt, omdat hij, in tegenstelling tot zijn evenknieën, beperkt was tot de gewestelijke aangelegenheden, ondanks de samenhang tussen tewerkstelling, opleiding en onderwijs.

Bijgevolg stonden de sociale partners van de Raad uiterst positief tegenover dit akkoord betreffende het gekruist beleid « tewerkstelling-opleiding », waarover hij op 15 september 2011 een advies heeft geformuleerd. Dit kan worden geraadpleegd in de rubriek 'Adviezen' van onze website : www.esr.irisnet.be.

Kijk op de validatie van de competenties

Heel wat werknemers en werkzoekenden beschikken over competenties die ze op het terrein hebben verworven, maar bezitten geen enkele titel die met hun bekwaamheden overeenstemt. Door deze leemte kunnen hun bekwaamheden in twijfel worden getrokken en kunnen hun professionele voorzichten worden ingeperkt.

De voorziening van de validatie van de competenties heeft tot doel om de professionele kennis en knowhow die buiten de klassieke opleidingsmogelijkheden werden opgedaan, officieel te erkennen. Deze erkenning wordt binnen de Federatie Wallonië-Brussel georganiseerd door het « Consortium de validation des compétences » en in de Vlaamse Gemeenschap rechtstreeks door het ministerieel departement « Werk en sociale economie » van de Vlaamse overheid. Elke Gemeenschap beschikt over validatiecentra (52 voor de Federatie Wallonië-Brussel en 34 voor de Vlaamse Gemeenschap), die de testen organiseren waarin men moet slagen om competentietitels te ontvangen.

De sociale partners zijn rechtstreeks bij deze voorziening betrokken :

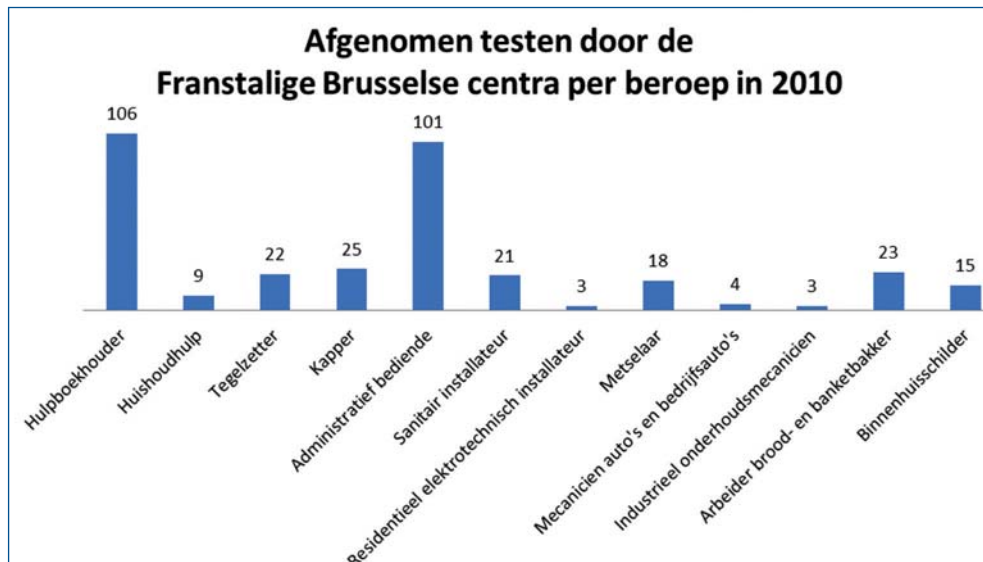
- voor wat de Federatie Wallonië-Brussel betreft, via de « Service francophone des métiers et des qualifications⁽¹⁾ » die de competentiebewijzen opstelt⁽²⁾ ;
- voor wat de Vlaamse Gemeenschap betreft : de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), die de competentieprofielen van de beroepen vaststelt.

In de praktijk verloopt de validatie van de competenties in elke Gemeenschap verschillend. De Vlaamse Gemeenschap levert één specifiek getuigschrift (« Ervaringsbewijs ») per volledig beroep af. Binnen de Federatie Wallonië-Brussel moeten verschillende « titels » voor één beroep worden behaald (per beroep heeft men 2 tot 5 titels nodig).

In de loop van het eerste trimester 2011 heeft Dhr. Emir KIR, Minister bevoegd voor Beroepsopleiding in de COCOF, de ESRBHG verzocht om samen met de werkgevers- en vakbondsvertegenwoordigers een overleg betreffende de valorisatie van de competentietitels door de beroepswereld te organiseren. Als gevolg van dit overleg heeft de Raad van Bestuur van de ESR van 5 september jongstleden enkele hindernissen met betrekking tot de voorziening vastgesteld, zoals een gebrek aan bekendheid, de vereiste van wettelijke diploma's voor bepaalde functies, het in ruime zin opgevatte vertrouwelijkheidsbeginsel en het beperkte validatie-aanbod voor bepaalde beroepen.

Bij het nalezen van het activiteitenverslag 2010 van het « Consortium de validation des compétences⁽³⁾ » en van de cijfers betreffende de validatie van de competenties in de Vlaamse Gemeenschap die het ministerieel departement « Werk en sociale economie » van de Vlaamse overheid heeft ingezameld⁽⁴⁾, kunnen bepaalde elementen op de voorgrond worden geplaatst :

- voor het Franstalig gedeelte (Wallonië en Brussel-Hoofdstad) hebben 52 erkende centra in 2010, 1546 validatietesten met betrekking tot 31 verschillende beroepen georganiseerd, hetzij ten opzichte van 2009 een toename van het validatie-aanbod door de centra met 19 %, van het aantal georganiseerde sessies met 13 % en van de diversiteit van de voorgestelde beroepen met 16 %. Voor wat meer in het bijzonder Brussel betreft, werden in de 9 erkende validatiecentra 350 testen voor 17 verschillende beroepen georganiseerd.

Tabel opgemaakt op basis van het Jaarverslag 2010 van het « Consortium de validation des compétences » en van de berekeningen van de ESRBHG.

In 2010 werden twee nieuwe Brusselse validatiecentra erkend : het Brussels centrum voor validatie van de competenties van de ICT-beroepen⁽⁵⁾ (Evoliris) en het Centrum voor validatie van de competenties van de beroepen van de Logistiek (Iris-TI).

Het gemiddeld slaagpercentage van de validatietesten bedraagt 66 %, hetzij een lichte vooruitgang ten opzichte van 2009 (63 %). Dit getal mag echter de grote wisselvalligheid van de percentages naargelang de beroepen niet verbergen. Zo geven de testen voor het beroep van metselaar maar een slaagpercentage van 10 %.

- In de Vlaamse Gemeenschap zijn er 34 erkende centra (waarvan geen enkel op het Brussels grondgebied) voor 64 beroepen⁽⁶⁾, die in 2010 886 competentiegetuigschriften voor 36 beroepen hebben uitgereikt.

Het onderzoek dat de SERV in 2010 heeft verricht⁽⁷⁾, heeft de aandacht gevestigd op de voornaamste redenen voor het succes en falen van de ervaringsbewijzen. De eerste zijn de validatie van de opgedane ervaring, het groter zelfvertrouwen van de houder van het bewijs en de versterking van diens positie op de arbeidsmarkt ; de tweede zijn onvoldoende kennis van het stelsel door alle betrokken partijen en het ontbreken van een concrete valorisatie van het ervaringsbewijs op de arbeidsmarkt.

Dit onderzoek werd aangevuld met voorstellen om het stelsel beter bekend te maken bij de werkgevers en werknemers en om de opvattingen van de werkgevers over het nut van de validatie van de competenties te verbeteren.

Het document met de vaststellingen dat in 2011 tot de Minister van Beroepsopleiding van de COCOF werd gericht, heeft tot een gelijkaardig besluit geleid : alle betrokken partijen vertrouwd maken met het belang van de validatie van de competenties.

(1) Voorheen de « Commission consultative et d'agrément ».

(2) Competentiebewijs : per beoogd beroep : lijst van de belangrijkste activiteiten van dit beroep en van de competenties die nodig zijn om het uit te oefenen.

(3) <http://www.cvd.be/fr/dispositif/documents-utiles.html>

(4) <http://werk.be/beleidsthemas/competentiebeleid>

(5) Informatie- en communicatietechnologieën (ICT)

(6) LDe verschillende « valideerbare » beroepen in de Vlaamse Gemeenschap kunnen teruggevonden worden op de website <http://www.ervaringsbewijs.be/beroepen.html>

(7) Onderzoek naar het succes of falen van de ervaringsbewijzen : <http://werk.be/beleidsthemas/competentiebeleid/ervaringsbewijs>

Dhr. Mevr.

NAAMVOORNAAM

FUNCTIE

ADRES

POSTCODEPLAATS

TELFAXGSM.....

E-MAIL.....

OPMERKINGEN:.....

.....

Wenst u op de hoogte te worden gehouden van de activiteiten van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ?

ESRBHG - Mevrouw Boudjaoui
Bischoffsheimlaan 26
1000 Brussel

02/205 68 68

02/502 39 54

cesr@esr.irisnet.be
ANTWOORDSTROOK